СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXXII. Число 53. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 5. марта, 1924. VOL. XXXII. No. 53. Jersey City, N. J., Wednesday, March 5, 1924. THREE CENTS

КОНҐРЕС СПОДІЄТЬСЯ НОВОГО СКАНДАЛУ З ВЕТЕРАНСЬКИМ БЮРОМ

ВАШИНҐТОН, 3. марта. — Конгресмен Кинчер зі стейту Канзаса заповів внесення запиту до конгресу, чи конгрес не міґби дістати від великої лави присяжних суддів в Шикаґо, котра обжаловує за надужиття голову федерального бюра ветеранів Форбса, імена двох конгресменів, які мали бути вмішані в надужиття сього бюра.

Серед конгресменів ходять уже чутки, що новий скандал з бюром ветеранів готов перевисшити скандал з винайомом нафтових теренів.

ЗАБИРАЮТЬСЯ ДО СЛІДСТВА НАД МІНІСТРОМ СУДІВНИЦТВА

ВАШИНҐТОН, 3. марта. — Сенатовий комітет, що розслідує арендованне нафтових теренів, застережених для вжитку американської воєнної фльоти ,вже поробив приготовання до переслухань в справі самого генерального прокуратора (міністра судівництва) Догерті. Переслухання починається завтра. Адвокати міністра будуть мати право випитувати свідків, покликаних комітетом, але не будуть могти кликати своїх свідків.

В ОБОРОНІ ДЕНБІ

ВАШИНҐТОН, 3. марта. — Конгресмен Бритен вніс внесення, яке дає секретареви фльоти Денбі, вмішаному в нафтовий скандал, предложити конгресови свою оборону. Внесенне предкладає, щоби Денбі відповів конгресови на ряд запитів.

ДЕПАРТАМЕНТ СКАРБУ ПРОТИ ПОДАТКОВОГО ПРОЄКТУ ЛОНҐВОРТА

ВАШИНҐТОН, 3. марта. — Департамент скарбу предложив конгресови тимчасові обрахунки про те, який наслідок для публичного скарбу буде мати ухвалення податкового проєкту Лонґворта. Після сих обчислень, федеральному урядови грозить з кінцем року дефіцит (недобір) в сумі 116 міліонів долярів.

Сенат, котрий тепер буде розбирати сей проєкт, уже ухвалив палатою послів, рішив покликати знатоків скарбовости для переслухання їх перед голосованнєм.

ПОДАТКОВІ РЕФОРМИ ПО СТЕЙТАХ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 3. марта. — Стейтова леґіслятура ухвалила новий податковий закон, після котрого сьогорічні стейтові податки будуть низші від минувшорічних о 25 процентів (одну четвертину). Стейтовий губернатор обіцяв зараз підписати закон.

НОВІ ІМІҐРАЦІЙНІ РОЗПОРЯДКИ

НЮ ЙОРК, 3. марта. — Іміграційний уряд в сьому порті розпорядив, що на будуче пасажири другої кляси мають переходити зовсім такі самі ревізії та екзамінації, як пасажири третої кляси. Досі пасажири першої і другої кляси не йшли на Елис Айленд, але просто на причал.

НОВА МОНЕТА

ВАШИНҐТОН, 3. марта. — Сими днями появиться в обігу нова американська монета. Називаєтся вона „гугенотським півдоляром" (гегенот геф долар). Монета вибита зі срібла і носить на собі напись, що се гугенотський півдоляр. Вибито її для відсвятковання 300-літної річниці прибуття до Америки корабля „Нових Нідерляндів", на котрому їхало 32 родини Гугенотів, французьких протестатів, переслідуваних тоді кроваво Еспанією та Францією.

БОРОТЬБА ПРОТИ РОБІТНИЧОЇ ЮНІЇ В ТЕАТРАХ

НЮ ЙОРК, 3. марта. — Давид Беласко, один з найбільших театральних підприємців в Америці, почав завзяту боротьбу проти акторської юнії, яка здобула собі право „замкненої фабрики". Беласко хоче зломати юнію та наймати на будуче акторів, не питаючися юнії. В тій ціли розпускає він всі свої театри, як лишень скінчаться йому обовязуючі тепер контракти.

ЗА ВИБУХ У ХЕМІЧНІЙ ФАБРИЦІ

НЮ БРАНСВИК, Ню Джерзі, 3. марта. — Вступне слідство про причини вибуху в фабриці хемічних навозів в Никсоні, Ню Джерзі, дозволяють догадуватися, що причиною вибуху була неосторожність в обходженню зі страшним вибуховим матеріялом, званим ТНТ, котрого поважні припаси, як показує слідство, були в фабриці.

Число жертв вибуху встановлено вже на 18 осіб.

НЕБУВАЛІ НАУКОВІ СПРОБИ

ШИКАҐО, Илиноіс, 3. марта. — Одно радіове підприємство робило нині незвичайно цікаві спроби з пересилкою людських думок при помочи бездротового телефону.

Одна з проб полягала на тому, що переcилаючий свої думки професор став думати про числа меньше 1 а 1000. Прислухуючися пробі, люди мали вдуматися в числа через пять минути, а опісля вписати на папери числа, які їм прийшли на думку. Тисячі людий мали справді написати числа, які задумав собі професор. Подібні спроби робленно з іменами звірят, їди, зілля, тощо.

Сі спроби малиби доказувати, що кожда думаюча людина пересилає при думанню якісь филі, які вплавають на других людий, що її слухають.

ГОРОЖАНЬСТВО ВЕТЕРАНІВ.

Ухвалений в 1919 році горожанський закон, після котрого чужинці (горожани чужих держав), що служили в американській армії або фльоті підчас війни, мають право ставати горожанами Злучених Держав без вступних формальностий, ждання і кошту, вийшов з життя з днем 3. марта сього року.

З РЕЛІҐІЙНОЇ БОРОТЬБИ МЕЖИ МОДЕРНІСТАМИ ТА ФУНДАМЕНТАЛІСТАМИ.

На загальнім зборі презбитеріянської церкви у філядельфії принято резолюцію, що люди, які признаються до модернізму, не сміють занимати ніякого головного уряду в сій церкви.

ПЛЯН ЗБІЛЬШЕННЯ ПОЧТОВОЇ ТАРИФИ.

Почтовий уряд збирається піднести оплати за пересилку пакунків. На оправданнє сеї підвишки подає він, що треба піднести робітничу заплату робітників, працюючих в сьому відділі почти.

ДЕВЯТЬ ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ ЗА СМЕРТЬ МУЖА.

Два присяжних суддів в повітовім суді округа Гадсона в Джерзи Сіті приказала Пенсилвенській зелізниці заплатити 9,250 долярів відшкодовання пані Маргареті Коваловій, вдові по робітнику сеї компанії, котрий погиб підчас праці на варштатах сього підприємства.

ЗОЛОТІ ДОМИ В ОЗЕРІ.

Група професорів університету внесла до італійського правительства просьбу признати фонди на видобуття з води двох плаваючих домів. Доми ці цісар Каліґула велів вибудувати на озері Немі в околиці Риму, тому девятнайцять століть назад. І в минулих століттях старалися вже видобути з глибини озера ці люксусові доми, покриті золотою бляхою. Цісар Каліґула проводив у тих теремах літні ночі, далеко від римської метушні й галасу. Пізніще доми наслідком недбайлости затонули. Завдяки теперішнім сондуванням вдалося означити місце затонення цих домів. Щоби їх видобути, треба пять міліонів лір.

ЛІКВІДАЦІЯ ЧЕКА?

„Руспресс" подає, що совітський уряд випрацьовує проект ліквідації економічного відділу Г. П. У. (давне „Чека") і всіх відділів його на місях. Г. П. У. передається прокуратор. Сталось це з тої причини, що діяльність Г. П. У. поза часто в конфлікт з совітським урядом та доводило до непорозумінь між большевиками і чужинцями.

ЗАКРИТТЯ ЗІЗДУ „ЗАПОВІТОМ".

8-ий Всеукраїнський Зїзд рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів у Харкові закрився під звуки „Інтернаціоналу" і „Заповіту" Шевченка.

НА ЛЬВІВСЬКИХ ВИЩИХ ШКОЛАХ.

Головною на ветеринарії, студіює сто сербо-хорватських студентів.

УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ ВИДАННЯ В НЮ ЙОРКУ.

Др. Кирило Студинський в листі до Жіночої Громади в Нюарку просить „Свободу" оголосити слідуюче:

„Наукове Товариство імени Шевченка у Львові вислано дня 28. XII., 1923, комплет своїх видань до: The New York Public Library, New York, N. Y. звертається увагу нашої читаючої публики, щоб вихіснувала сі важні і цінні твори".

ВИБУХ У ХАРКОВІ.

Із Харкова повідомляють, що в одному магазині зброї, який містився в семиповерховій камениці харчового уряду, мав місце сильний вибух. Всі, що були в магазині вбиті. Жертвою вибуху впав також проїзджаючий в той момент біля камениці „ізвощик". Кількох людей, що проходили біля будинку важко поранено.

ПОВСТАНЦІ.

В Миколаївському повіті вдалося відділам ГПУ (чека) і червоноармійцям зловити з боєм два відділи повстанців. Повстанці складалися з безробітних робітників. Провідники повтікали. Ці повстанчі відділи за три місяці їхньої роботи розстріляли 67 партійних комуністичних робітників, предприняли 14 нападів на особові та урядові потяги, що були навантажені хлібом і порозбивали масу харчових складів. Всю добичу ділили між місцеве населення. В часі бою між повстанцями і червоноармійцями та чекістами убито 17 люда а ранено 36.

ЖЕРТВИ ЛОНДОНСЬКОГО ВУЛИЧНОГО РУХУ.

З поміж міст, яких вуличний рух забирає відносно богато жертв, Лондон стоїть на першому місці. Число жертв останніми часами постійно зростало. В 1918 році було вбитих і ранених людей 16.000. В 1919 і ранених людей 16.000. В 1919 р. зросло це число понад 20.000, а в 1923 р. дійшло аж до 30.000 жертв.

СМЕРТЬ ЕСТОНСЬКОГО ПОЕТА.

У Феліні, в Естонії, помер у віці 82 років найстарший естонський поет **Фридрих Кульбарс.** Небіщик видав 8 томів поезій та пісень, з яких богато зробилися національними піснями естонського народу.

БОРОТЬБА ПРОТИ ОТРОЮВАННЯ В ПАРИЖІ.

Як пише париська „Ліберте" минулого року померло в самому Парижі наслідком отроєння 6.800 людей. Вони скінчили з життям, заживши ріжні отрої. Це спонукало предсідника лікарського синдикату випрацювати плян на основі якого заборонено було би непокликаним особам купувати в аптиках ріжні лікарства як морфіну, кокаїну, етер й инші. Він жадає, щоби поліція видала всім лікарям окрему книгу з біжучими числами. Книга матиме цифри, а основі яких лікар мусітиме писати рецепти з цієї книжки. Рівночасно аптики сповіститься, що не можуть видати лікарства людині, яка не предложить такої карточки. Міродатні власти час до часу переводитимуть ревізію у лікарів і по аптиках і жадатиме предложення згаданих карточок. Лікарі є проти цієї методи, бо, кажуть, що то завдає їм більше праці. Але лікарський синдикат є думки, що то одинокий успішний спосіб боротьби з зростаючими самовбивствами.

ПОЛЬСЬКІ УСПІХИ В БАВАРІЇ.

Генеральний польський конзулят в Мінхені одержав від представника німецького уряду письмо, в якому цей останній повідомляє конзулят, що баварська влада має намір почати переговори в справі видалення польських горожан з Баварії. Польський конзулят відповів на це письмом, в якому виявляє готовість переговорювати. Тимчасом баварський уряд не оглядаючися на письмо польського уряду повідомив польського конзуля, що не має наміру починати переговори і радить польському конзулятови звертатися в таких справах до місцевої поліційної влади.

БОМБА МІЖ КОЛЬОНІСТАМИ

У селі Вичілці, пов. Бучач польські кольоністи забавлялися бомбами, які вибухли, наслідком чого згинув кольоніст Зигмунт і його 3-літна дочка, а окрім того троє дітей і господиня потерпіли тяжкі рани.

ПАМЯТНИК ЖОРЕСА.

Дня 20. січня с. р. в місті Доль (Франція) відкрито памятник відомого соціялістичного пацифіста Жореса замордованого з початком війни його противниками.

РОСІЙСЬКА БОЛЬШЕВИЦЬКА ВЛАДА ВІДНОВЛЯЄ ТЕРОР НА УКРАЇНІ

РИГА, столиця Латвії, 3. марта. — Російське совєтське правительство оголосило, що віддасть під суд на Україні кількох визначних інтелігентів і давнійших громадських діячів.

Між ними є: Микола Прокопович Василенко, котрий має 70 літ, і за української влади був міністром просвіти і членом Української Академії Наук; його брат Константин Василенко, відомий журналіст; Щербаков, бувший член апеляційного суду в Києві, і професор київського університету Смирнов.

Російська совєтська влада закидає їм і другим членам інтелігенції на Україні, що вони брали участь у змові, яку зорганізували були в Парижі генерал Ізвольський, генерал Гурко, професор Карташев і Чайковський, котрі мали також свою організацію в Києві під назвою „осередок акції".

Російське совєтське правительство закидає їм не лише змову для скинення большевицької влади, але також, що вели шпіонажу в користь Польщі. Воно закидає їм, що зносилися з польським військовим штабом у Львові, якому подавали мобілізаційні пляни, розклад складів амуніції та інші інформації.

Сей суд над згаданими членами інтелігенції запоряджено наслідком доносу „Чеки" (тепер, „головної політичної управи"), яка висунула агентів-провокаторів, щоб вндвигнули давню справу із шпіонажу в користь Польщі. В поінформованих кругах сумніваються, чи загалом згадані особи брали якунебудь участь у змові або зносинах з Польщею, але се, як вони говорять, большевики відновляють терор на Україні, щоб викликати страх і переляк.

МЕКДАНЕЛД ЗА МІЖНАРОДНЬОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ ЗАДЛЯ ОБМЕЖЕННЯ ЗОРУЖЕНЬ

ЛОНДОН, 3. марта. — Британський премієр Джеймс Ремсей Мекданелд заявив нині, що він стремить до того, щоб за згодою з Францією і за порозумінням з Америкою, скликано по змозі як найшвидше міжнародну конференцію для вирішення про обмеження воєнних зорушень на суші й у воздухі.

ДВОХ СИНІВ ПОСЛІВ ВПРОВАДИЛО БАТЬКА ДО ПАРЛЯМЕНТУ

ЛОНДОН, 3. марта. — Нині увійшов до парляменту міністер Артур Гендерсон, котрого минулого тижня вибрано послом при доповняючих виборах.

Його впровадили два його сини, Вилліем і Артур, котрі вийшли послами при загальних виборах. Всі вони належать до Партії Праці.

НІМЕЦЬКО-ПОЛЬСЬКІ НЕПОРОЗУМІННЯ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 3. марта. — Тут була нарада представників Німеччини і Польщі у справі признання польського горожанства Німцям, котрі тепер під Польщею. Обі сторони не могли погодитись і відїхали домів, щоб подати звідомлення своїм урядам.

Др. Суза Дантас, бразилійський член Ради Ліги Народів, котрий проводив сій нараді, сказав сим представникам, щоб вернулись до суботи і здали звіт Лізі. Він самий виїхав до Парижа, де буде проводити іншій комісії Ради Ліги Народів, яка має означити відшкодовання, яке Польща має заплатити Німцям, котрим забрала землі і котрих прогнала поза теперішні межі Польщі.

СТРАЙК БАНКОВИХ РОБІТНИКІВ В АВСТРІЇ

ВІДЕНЬ, 3. марта. — Страйк банкових робітників (клерків) з Відня поширився і на другі міста Австрії, де віденські банки мають свої відділи.

Нині у Відні банкові робітники уладили велику демонстрацію.

ДАНЦІҐ НЕ МАЄ НЕДОБОРУ

ДАНЦІҐ, вільне німецьке місто, 3. марта. — Касієр і сенатор Фолькман заявив нині в парляменті вільного міста (Фольксґаг), що буджет Данціґу вже зрівноважений і місто не мало недобору минулого року.

Се завдячує місто, казав він, сьому, що скасовано в Данціґу німецькі марки, а заведено гульдени і пильно стягано податки.

НІМЕЦЬКЕ ЛИХОЛІТТЄ

БЕРЛІН, 3. марта. — Німецький міністер праці др. Браун заявив, що тепер в Німеччині є 500,000 безробітних, а 15,000,000 душ живе із підмоги та милостині.

Се значить, казав він, що четвертина населення Німеччини не може заробити на хліб.

СКАСОВАННЄ КАЛІФАТУ В ТУРЕЧЧИНІ

ЦАРГОРОД, 3. марта. — З Анґори (в Малій Азії), столиці Туреччини, повідомляють, що великі національні збори (парлямент) приняв нині проект закона про скасованнє уряду каліфа (голови магометанської релігії).

Турецька народня партія, яка має більшість в парляменті, заявилась також за скиненнєм каліфа Абдула Меджіда Ефенді.

КОРОЛЬ І КОРОЛЕВА ХОРІ

ЛОНДОН, 3. марта. — Король Юрій і його жінка Марія занедужали на інфлюенцу і лежать в постели в палаті Бакингем.

ТУРЕЧЧИНА НЕ ЗАПЛАТИТЬ АМЕРИКАНЦЯМ ВІДШКОДОВАНЯ

ЦАРГОРОД, 3. марта. — З Анґори повідомляють, що турецьке правительство відкажеться платити Американцям відшкодоване за шкоди, які вони потерпіли наслідком пожару міста смирни (в Малій Азії) підчас утечі Греків перед наступом турецьких військ.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодинoке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НАУКА ВИПАДКУ.

Великий вибух у хемічній фабриці коло Брансвику, в стейті Ню Джерзі, котрого жертвою впала фабрика, яких 40 домів, понад 20 людських жить, містить в собі велику науку не лишень для фабрикантів, як вести виріб хемічних продуктів без нараження людського життя; для робітників, як остерігатися перед можливими случаями; для мешканців, щоби бути осторожними у виборі свого мешкання; але й для всіх других, які з хемічними фабриками не мають ні близчого ні дальшого відношення.

Вибух у Никсоні є пригадкою для всіх дозрілих людий, що життя в новочаснім фабричнім місті має богато несподіваних небезпек. Часто від них захоронитися не можна мимо найкращої обережности. Можливо лишень обезпечитися від маеткових втрат, получених з такими випадками, через обезпечення себе в певній запомоговій орґанізації.

Хто се зробить, той певний, що на випадок, якби йому случилося яке нещастя, його родина буде мати певне забезпечення, а не піде жебраками по чужому краю.

ЗА ВІДКРИТТЄМ ВОЄННОЇ ПРАВДИ.

В американськім конґресі появилося внесення сенатора Роберта Л. Овена, щоби сенатовий комітет для заграничних справ визначив спеціяльну комісію, котра малаби розслідити, хто поносить вину за війну.

Для попертя свого внесення сенатор зазначує, що в Европі неможливо завести мира так довго, поки не буде згоди щодо заплати воєнних відшкодовань, а знова висоти відшкодовання неможливо встановити так довго, поки не буде стверджено понад всякий сумнів, хто винуватий за викликанне великої війни в 1914. році. Се є неминучою умовою тому, бо в середній Европі живе до 100 міліонів народа, які ще й далі думають, що вони впали жертвою хитрих маніпуляцій своїх ворогів, які не лишень викликували війну, але й складали вину на противну сторону.

Внесок сенатора Овена привитає кождий, кому ходить о історичну правду. Правда, підчас війни говорилося звичайно, що се німецький цісар викликав війну та що аліянти в сьому непричасні. Навіть серед Українців находилися людці, які пятнували як зрадника аліянтів та України кождого, хто поважився сказати, приміром, що й російський цар пер до війни. Воєнна побіда аліянтів, як звичайно буває, надала деяких виглядів, що їх закиди противникам правдиві. Мирові договори в Парижі були писані на тій основі, що війну викликала Німеччина.

Сього становища справді не признає яких сто міліонів людий в середній Европі, на котрих побідники хочуть зложити й вину й кошти війни. Їх становище потверджує немало документів, проголошених від кінця війни, а стверджуючих, що й Франція і Росія перли до війни неменче від німецького цісаря, що значить і вони поносять за війну не менче вини, що німецькі юнкри.

Колиж справа вини за війну така важна, коли від неї залежить таке важне питанне, як відшкодованне й мир в Европі, коли в тій справі одна сторона вперто вірить одно, а друга друге, то тепер є слушна пора, щоби якась безсторонна держава розібрала спокійно питання. Через те внесок сенатора Овена се сущий крок до постійного мира в Европі.

ФАРМЕРСЬКА НЕДОЛЯ.

Серед гуку й стуку, який зноситься з нафтового скандалу, пропав без ширшого розголосу дуже замітний голос федерального департаменту рільництва про тяжкі втрати американських фармерів через війну.

Сей департамент робив уже від довшого часу докладні розсліди над положеннем фармерів в долині ріки Місісіпі, і власне тепер розкрив справді лячні факти. Виходить зі сього слідства, що за час від січня 1920. року до марта 1923. року понад 8 і пів процента (майже одна десята) фармерів-власників у 15 стейтах, продукуючих кукурузу й пшеницю, втратило свої фарми. Кромі сього яких 15 процентів фармерів-власників в той самий час стало банкротами і животіє на фармах лишень через милосерде вірителів, які не стягають своїх довгів. Фармерам, котрі працювали не на своїх фармах, а на наймлених, пішло ще гірше. З них 14 процентів утратило фарми, а кромі сього 21 процентів живе на фармах дальше збанкрутовані лишень завдяки милосердю вірителів.

Що значуть сі мертві цифри, не тяжко догадатися. Кожде число означає тисячі родин, кождий процент се тисячі родинних трагедій, нужда, холод і голод щирих робітників і їх жінок та дітий. Все те масове нещастя се наслідки повоєнної перебудови краю, про котру американські політики так богато говорять, а для котрої вони так мало роблять.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЯ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЬТЕ І ВИ. ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС. ТЕПЕР ПРИЙМАЄСЬ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ.

ЧЕСЬКІ КЛОПОТИ „РЕПАРАЦІЙНІ" ТА ПІДКАРПАТСЬКІ ХРІГ.

(Оригінальна допись „Свободи" з Праги).

(Докінчення).

(3)

То відноситься передовсім до Українців, і коли в літі цего року Др. Кость Левицький в справі наших таборів говорив між иншим з Др. Крамаржом, то цей з великим обуреннем говорив про „Малороссів", котрі — мовляв — хотять розбити „єдіную, неділімою". Тому мабуть йому не дуже було радісно на серцю, коли в його-ж орґані „Народніх Лістах" появилася стаття, в котрій представлено які кольосальні поступи робить на Великій Україні українізація. Він очевидно зараз постарався о другу статтю, в котрій виказано, що та „українізація" — це большевицька інтриґа вимірена на те, щоби розбити „єдіну та неділіму". Най бідачисько бодай там потішиться!

Взагалі у Чехів що до відносин до українського питання помічається велика розбіжність думок. Тепер наприклад пустилася на антиукраїнську політику чеські аґраріє, котрі так само могли би бути і Українофілами. Та кацапи з Підкарпаття увійшли з ними борше в союз, і **аґрарії** тепер в своїм „руськім" орґані „Село" називають Українців **„псами"**. Вони дуже радо були би увійшли і в коаліцію з народовцями як Волошин та Бращайки. Але ті були за ліниві та замало рухливі і тому Камінський їх упередив. Чи Чехи висадивши Бескида на мальоване губернаторство будуть мали дуже велику потіху з нього — сумніваюсь. Він вже доси заявив кільком депутаціям селянським, щоби не покликувалися на жадні закони, бо Чехи лише ті закони признають, котрі їм на руку.

Впрочім Чех Нечас — зглядно досить добрий знаток укр. питання взивав ще в р. 1919 Чехів: „не замикайте круга неприятелів наших!" Він ствердив що Чеськослов. держава є оточена з всіх боків завзятими ворогами і що лиш в напрямі як на Україну і Росію є відносини досить ще можливі. Нечас взивав отже Чехів щоби не дражнили і не кривдили Українців, бо коли еще і тих проти себе настроять, то зістануть вповні замкнені і оточені ворогами. Але Чехи собі сего остереження до серця не беруть, а коли оден міністер ро доброго для Українців зробить, то другий хоч і не міністер в десятеро більше зіпсує. Безумовно — поміч для гал. укр. бригади та для укр. студентів — се діло Бенеша.

Але якийсь чеський офіцерик чип оліцайник в Йозефові, котрому очивидно далеко до міністра захоче себе „по закущацькому" звичаю показати дуже „дінстайфріґ" — но і викличе скандальну аферу з арештованнем наших табористів!

Але і в репорті одного і того самого міністра творяться ріжні дива господні! Це відноситься именно до міністра Просвіти Бехине, людини, що з простого робітник сталась редоктором послом а далі і міністром. Це чоловік щирий і поступовий і еще дня 3. вересня 1922 р. на вічу в Ужгороді (правда і це, що тоді ще не був він міністром) станув був на чисто українськім становищи, на становищи народної мови в школах. І пізвійше він те становище зазначував, але — на велике диво — він терпить, щоби декотрі середні школи як нпр. в Мукачові та в Хусті — русифіковано, щоби чистокровних Москалів з Росії роблено знову в инших учителями, щоби мову укр. зневажувано і висмівано а такий чеський москвофіл як Шімечек (молодик, референт для середних шкіл) синьо-жовту хоругов демонстративно зневажав!

І всьо то уходить, просто для того бо соц. демократи (як Бехине) стоять в коаліції з ріжними москвофілами, а ті мають в середних школах ріжних своїх пупілів учителями, котрі почуваючи плечі за собою — роблять собі в школах політику таку, яка їм люба.

Остаточно над всею тою замішаниною, над тим виборчим шахрайство, та над тим шпіцльовством взноситься огнеными буквами ясніючий надпис „дівіде ет імпера" а нижче — хоч і не так виразний „та чехізуй".

І ми звертаємося отсе до п. Нечаса, знатока в укр. справах: чому не звернете уваги вашої суспільности, вашої преси на те, до чого доведе така злочинна політика зглядом Підкарпаття? **Чи не замкне вона круга неприятелів „ваших"**, чи не обурить до крайности тих 36 міліонів Українців, що тепер будяться зі сну і змагають до утворення власної держави? А коли би — в найгіршім випадку — Україна позістала у федерації з Росією, то чи гадаєте, що вона може бодай тоді забуде, що Чехи віддали 160 тисяч її братів на словакізацію, а 460 тисяч via (віа) русифакіція на чехізацію? Цеж преці ясне, що Чехи нашого народа на Підкарпатю не зрусифікують і що ті русифікаційні змагання переводяться лише в тій цілі, щоби наш народ розєднати, його відпорну силу ослабити і тим скорше перевести чехізацію. Бож чехи на карку, а Московщина геть аж за рівно тисячем кільометрів зачинається!

Чи гадаєте п. Нечас, що Українці коли небудь забудуть на це, що та „затрачена" каналія Лео Борски в „Народній Політиці" по 14. марта 1923 р. писала, як вона тоді тішилась, що Сх. Галичину признано Полякам, бо — мовляв — через це українська іррелента (?!) на Підкарпаттю стане неможлива? І чи гадаєте, що Українці забудуть на це, що тоді не знайшовся ні оден Чех, котрий би ту інфамію Борского публично наяятнував?

Але і ви п. Нечас на блудній дорозі і скажемо вам щиро, що ми вашу політику наскрізь перегляділи. Ви очивидно думаете у своїм, блудно понятім чеськім патріотизмі, що найпевнійшим способом уратувати Підкарпатте для чсл. републики було би зробити з тамошної людности **„четвертую русскую народность"**. Одним словом осібний народець в **600.000** голов, щось такого як лужицькі Серби, — нікому не шкідливий, до зїдження другими готовий. Так бодай виходило з вашої статті в американськім „Дни", де ви стверджували, що мова Підкарпатян стоїть так до російської як словацька до чеської. А про українську мову — ані чичирк, хоч і чеські учені уважають підакрпатські діялекти за „малоруські", і хоч Підкарпатте притикає на просторі цілої своєї довготи до українського пня! З трьох инших боків живуть Словаки, Мадяре та Ромуни а всеж таки ніхто з Чехів доси не відважився робити з Підкарпатян Словаків, Мадярів або Ромунів. Лиш тих бідних 160 тисяч Руснаків на заході віддали Чехи на пожертте Словакам, а тепер ще збираються і Ужгород Словакам віддати, столицю Підкарпаття до Мукачева перенести і місто автономії та автономічного сойму дати Підкарпаттю, яко одній одинокій жупі — жупну автономію з жупною радою! Це має бути виконаннем договору, який Др. Масарик з Др. Жатковичем в р. 1918 в Америці заключили. А всі ті реформи (до гори ногами!) має увести в життє мільость-пан Розсипаль, герой з Клядна!

Таке діється п. Нечас на Підкарпаттю (не кажу — на Підкарпатській Україні — щоби вас не бентежити), і хоча ми вас за нашого приятеля уважаем, то якось не чути, щоби ви опомятували ваш уряд та остерігали і тепер перед „замкненнем круга неприятелів" ваших.

Бо у вашім уряді, то так як в нашій пословиці: пій в дзвін, дідько в клепало. Др. Бенеш у своїй далекоглядній політиці старається позискати укр. еміґрантів а передовсім укр. молодіж для Чехословакії. А рівночасно Швегля зі своїми аґрарниками в роді Розсипаля та Франкенберґера провокують своєю русофільською та розєднуючою політикою цілий укр. народ. О скільки знаємо, то вже і радянська Україна почала інтересуватися господаркою Розсипалів на Підкарпаттю, і може вже незадовго і з того боку почуємо дещо більше на цю тему.

Закінчуючи отже отцю статтю звертаємося таки безпосередно до п. Др. Бенеша: Пане міністре! Вгляньте у то, що там ваші чеські аграрники на Підкарпаттю виробляють. Ваша держава і так оточена зі всіх боків ворогами, **не замикайте-же її еще й більшої дороги на схід!**

К. Г.

Прага, в лютім 1924 р.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО УКР. НАР. СОЮЗА!

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

П. К., Нюарк, Н. Дж. — Не надається до поміщення в часописі.

Дописувательз Оборн, Н. Й. — Ми хотіли-б помістити допись про страшне нещастє, у якім згоріло четверо дітий, але не знаємо, кілько дітий було з одної, а кілько з другої родини. Попросіть когось, що не є заінтересований в цій справі, щоб описав докладно, як і що сталося. Чоловік, який сам потерпів страшну втрату, не годен спокійно писати свого нещастя.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(За місяць лютий, 1924).

I. ПРИХІД:

1) З перенесення з попередного місяця		1,152.82
2) Прихід в лютім, 1924 р.:		
а) народній податок	1,214.78	
б) Рідна Школа	1,504.75	
в) Ріжні	610.27	3,329.80
Разом		4,485.62

II. РОЗХІД:

а) Висилка до краю:		
1) Рідна Школа	1,300.00	
2) Вільний Університет у Львові	200.00	
3) Боєвий фонд	500.00	
4) Інваліди	300.00	
5) Сироти	300.00	
6) Др. Е. Петрушевич	250.00	
7) „Самопоміч", Юзефів	100.00	
8) Голодуючій еміґрації	200.00	
9) Письменникам	100.00	
10) Степанови Федакови	50.00	
11) Студентам	50.00	
12) Пресі в краю	50.00	
13) Пересилка (від 1 до 12)	32.00	3,432.00
б) Телефон за два місяці		12.30
в) Рент за офіс		25.00
г) Платня канц. сили		150.00
д) Дорога до Ню Йорку		6.48
е) Стемпси і папір		8.50
Разом		3,634.28

III. ЗІСТАВЛЕННЄ.

Прихід в лютім	4,485.62
Розхід	3,634.28
Остає в касі з днем 29. лютого	851.34

Обєднанне Укр. Орґанізацій в Америці.

ЯК ЖИВУТЬ СТУДЕНТИ ВИСОКИХ ШКІЛ НА УКРАЇНІ.

В Харківських „Вістях" читаємо таку статистику із студентського життя на Україні:

Із усіх студентів, що находяться в Одесі, 51 проц. їдять три рази на день, 40 проц. два рази на день, а 8 проц. тільки раз на день. У Харкові таких студентів, що не кождого дня обідають, є 12.1 проц.; таких, що рідко коли обідають, є 17 проц.; а таких, що ніколи не їдять мясного обіду 22 проц.

Щодо мешкання, то у Харкові 30 проц. студентів живе у вохких мешканнях, 46 проц. на окраїнах міста, а 18 проц. в загальних мешканнях. В Одесі 66 проц. живе у вохких кімнатах, а 48 проц. в темних. 30 проц. одеських студентів зимують у неопалених кімнатах.

Більше як полвина студентів вживає електричного світла, 22 проц. нафтового, а 22 проц. каганців.

Статистика виказує, що на 2,800 студентів є 180 таких, що не мають зимового плаща і зимою ходять у літнім убранню.

Так живе українська шкільна молодь в „раю"...

ЗМІНА СИСТЕМИ ГОЛОСОВАННЯ

Канадійський Фармер пише: В манітобськім парляменті велася через довший час дебата над законопроєктом правительства про зміну системи голосовання. Закінчилася вона з успіхом для правительства дня 20. лютого. За зміною системи голосовання заявились 29, а проти неї 12 послів. Між першими є й наші посли: Бачинський, Григорчук, а між послідними Якиміщак.

Зміна системи голосовання полягає в тім, що на будуче виборець буде голосувати не лише на одного кандидата до парляменту через поставлення біля його імени хрестика, а на усіх кандидатів в виборчім окрузі через ставленне біля їх імен нумерів: 1, 2, 3, і т. д.

Кождий виборець поставить нумер 1, біля того імени кандидата, якого уважає за найвідповіднійшого репрезентанта його округа, нумер 2. для меньше відповідного і т. д. Кандидат з одинками зістає вибраний, колиб йому бракувало дещо голосів, тоді додається йому голоси кандидата з двійками, і т. д. Меньшість населення певного округа виборчого не буде мати змоги вибрати свого репрезентанта. Прим. в окрузі Емерсон Якиміщак зістав вибраний 38 процент усіх відданих голосів. Англійці розбили свої голоси голосуючи на двох противних собі кандидатів, а Українці (й інші народности) солідно підперли Якиміщака і той зістав вибраний. На будуче такий вибір не буде можливий ні в Емерсоні, ні у Фішер Бренч, ані в Ґімлі. Запевнений вибір Українця через одинки буде в окрузі Етелберт, де Українці становлять абсолютну перевагу.

За зміною системи голосовання зникає наша надія не тільки на вибір більшого чим тепер числа наших послів, але й на вибір теперішнього.

—o—

ЛЕНІН ЯК ДИПЛЬОМАТ

У кождій державі є вищі державні урядники, що залагоджують і ведуть справи з інчими державами. Таких урядників називають дипльоматами. Від зручности дипльомата залежить звичайно становище яке займає держава у колі всіх держав. Коли якась держава має добрих та зручних дипльоматів то вибивається значінням і силою понад інчі, займає мало що не верховодне становище. Коли ж добрих дипльоматів брак, то з державою тоді другі не хочуть числитися.

У державі, щ омає зносини з другими, находяться представники усіх держав. Всі вони разом творять так зване дипльоматичне тіло.

Після вибуху російської революції — новий революційний уряд був визнаний усіми державами антанти, тому й їхні представники залишилися в уряд Керенського рішив дальше вести війну. Але вже в той час працювали большевики. Вони, щоб скоріще опанувати масами, кинули клич: „долой войну". І як тільки в жовтні 1917 року прийшли до влади зараз повели з Німцями переговори про мир, який і заключили в Берестю Литовським. З тою хвилею вони зірвали всякі дипльоматичні зносини із державами антанти, а із центральними державами (Німеччина, Австрія) не навязали, бо вони не хотіли мати нічого спільного з буржуазними державами. Все це робив Ленін. Він зовсім перестав числитися з дипльоматами держав, які ще лишилися були в Москві. Мало того. За щось там арештовано навіть румунського представника. Це було щось нечуване і небувале. То було потоптанне міжнародього права, на основі якого дипльоматичних представників чужих держав не вільно арештувати.

Дипльоматичне тіло постановило внести протест до самого Леніна. Вибрали депутацію, на чолі якої станув бельгійський представник і яка пішл адо Леніна. Ленін їх приняв. Цілий протест був списаний на папері в дуже гострих словах і провідник депутації став його відчитувати, але це — як здавалося не робило найменчого враження на Леніна. Це дуже обурило дипльоматів, що Ленін майже не слухав їхнього протесту. В тім обуреню виступив один, мабуть представник Сербії і закричав в злости до Леніна: „Ви поводитеся подло! Ви приносите нечесть собі і Росії! Ви самі собі плюєте в лице!"

Настав загальний переляк. Дипльомати з трівогою думали про наслідки таких обидливих слів. Але яке було їх здивованне, коли Ленін сказав: То в мене називається говоренне! Тепер я розумію чого ви хочете. Представник Румунії буде випущений!"

І так сталося.

Провідник депутації не скінчив свойого протесту. Ленін не любив пустої дипльоматичної балаканини, не зносив форм. На нього робило вражінне сказане коротко а сильно.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

СПОГАДИ, ЩОДЕННИК ТА ЛИСТУВАННЄ.

I. том.

СПОГАДИ.

VI. (1883—1885)

(19)

У вересні несподівано я дістав від Вержбицького листа, в якому езопівською мовою говорилося, що всі члени нашого Драгоманівського гуртка арештовані. Жінка моя була вагітна і я боявся, що коли приїдуть на хутор арешттовувати і мене, то перекляють її, а тому, порадившись з жінчиною сестрою, я рішив сам як-найшвидче їхати до Харкова, так мовити, в саму „пащу лева". Не сказавши жінці нічого про арешти, я сказав їй, що Аркадій кличе мене забрать мої речі, бо він виїздить з Харкова; він дійсно писав, що його дружина дістала посаду акушерки в Катеринославськім Земстві, а він думає заняти там посаду учителя і що вони незабаром туди виїздять, а речі мої він залишить у Лободи.

Приїхавши до Харкова, я не наймав кімнати і не прописувався (не мельдувався), а проживав по товаришах, розвідуючись про те, що росказують арештовані жандармам на допитах і чи відомо жандармам, що і я був у гуртку, але нічого не довідався. Стрінувшись з Левіцьким, ми рішили наняти разом кімнату; я казав, що коли й нас арештують, то значить жандармам відомий склад нашого гуртка, а тому нема рації відпіратися і відкидати того, що він у нас дійсно був, а треба йому надати характер нешкодливого гуртка самоосвіти і росказати, що ми гуртом збіралися і читали цензуровані книжки по економічно-політичним питанням, нарешті читали писання М. Драгоманова, як відомо жандармам, великого противника політичного терору, що тоді найбільше турбувало уряд. Левіцький-же був тої думки, що чим менче говорити, тим ліпше. а ще ліпше зовсім нічого не зізнавати; так кожний з нас зостався при своїй думці.

В першу-ж ніч, коли ми наняли кімнату і замельдувалися, вдосвіта зявилася поліція і зробила у нас пильний трус, що тягнувся до дня, навіть порозрізували нам десяток кавунів, що ми гуртом купили у селянина з воза. Привізши нас у жандармську управу, розсадили по ріжних кімнатах і почали допитувати; не знаю, що написав Левіцький, а я, стараючись бути ширим, оповів так, як я радив Левіцькому, тоб-то, що ми з арештованими складали гурток самоосвіти. Не памятаю скільки часу ми висиділи в жандармському арешті, але нас скоро випустили, а слідом за ними і всіх членів гуртка, взявши з нас підписку нікуди з Харкова не виїздити; очевидно, жандарми більше повірили моєму щирому признанню, як тим, що запевняли їх, що ніякого гуртка у нас не було.

В початку жовтня я дістав телеграму від жінчиної сестри, що у мене вродилася дочка і що жінка дуже сховра; стурбувавшись дуже я з тою телеграмою пішов до свого жандармського слідчого і упросив його пустити мене до хворої жінки.

Від Полтави до хутора треба було їхати кіньми щось коло 60-ти верстов (кільометрів), грязюка (болото) було таке, що я робив почтовими кіньми не більше трьох верстов в годину, а тому їхав і вдень, і вночі; як тільки ми відїздили від станції, ямщик (фурман) зараз починав хропти, а коні йшли, як самі хотіли; в одному місці вночі зірвалася така буря, що знесла буду з моеї повозки; насилу я розбудив ямщика і сказав йому про се, але він відповів, що візьме її ранком, коли вертати-меться назад; після бурі пішов такий дощ, що промочив мене до ниточки; одним словом, се була не їзда, а мука! Я весь трусився від холоду; думав, що схоплю гарячку і приїду хворий до хворої жінки, але все минулося добре — я приїхав здоровий і жінку застав вже поза небезпекою для життя.

Через скілька день я вже мусів вертатися до Харкова, щоб поспіти на визначений строк до жандарма. Їдучи назад, я переживав душевні муки того зайця з казки Щедрика, якого вовк пустив на побачення до дому. . .

Не знаю, щоб я робив в Харкові, як би не було тої зими української трупи, в якій грали мої приятелі Саксаганський та Садовський. Вдень, занятий в університеті, в лябораторії, я забував якось про родину, а коли надходив вечір, то не знав що мені робити, де подітися — читати не міг — не давали думки, до товаришів ходити не можна було, бо за мною слідом ходив постійний шпиг. На щастя приїхала трупа і я щодня ходив за лаштунки (кулїси) до своїх приятелів, а після спектаклю йшов до них і просижував там, поки вони не збиралися спати. Спочатку бував я і у М. Кропівницького, свого давнього Єлисаветградського доброго знайомого, але після того, як я, на його запитання — як мені подобається його нова песа „Глитай", не похвалив його, вказуючи на де-які ненатуральні місця, він явно розсердився на мене, що й показував не двозначно. З того часу я перестав ходити до нього, а найбільше часу проводив у Садовського, що вже тоді був жонатий з М. Заньковецькою; у них раз-у-раз товпилося багато молоді, а тому й весело було, то я там за свої думки забувався.

Театр грав тоді величезну ролю в українському національному житті; преси не було, книжок через цензурні утиски виходило мало, про українську школу тоді й думати не можна було, тільки в театрі широко лунало українське слово, не дивлячись на те, що пес було мало, бо цензура не дозволяла пес з інтелігентського життя й історичного та перекладних; тільки з народнього побутового та й то на теми соціяльно-економічні вже писати не можна було. Крім того адміністрація вимагала, щоб разом з українською песою в той-же вечір обовязково виставлялася і московська, хоч маленька. Як би не той випадок, що в Петрограді цар Олександер III сам, побувавши в українському театрі, зостався ним дуже задоволений, то певне адміністрація заборонила-б знов український театр, як заборонила на довгий час в Київі, мотивуючи тим, що він пробуджує сепаратистичні мрії у молоді. От, чому молодь тоді захоплювалась українським театром і високо цінила заслуги артистів.

Тієї зими велику сенсацію серед харківських Українців зробив приїзд М. Лисенка на постановку оперною трупою Медвєдева його опери „Різдвяна Ніч". Опера ся не зробила великого вражіння на харківську змосковщену широку публіку і після двох чи трьох постановок, була знята з репертуару. Лисенків талант очевидно за малий для опер і українська музика ще мусить ждати свого Шевченка; зате невеличкі його речі, особливо на слова з „Кобзаря" високоталановиті й сутонаціональні. В готелі у Лисенка, просто, двері не зачинялися, така маса народу до нього ходила і по ділу і без діла, аби побачити нашого славного композитора і патріота; ходив до нього з инчими студентами пробувати голос і Федя Єленський і був дуже задоволений, коли Лисенко сказав, що у нього „степовий голос". Не маючи ніякого діла, я до Лисенка не ходив, а бачився з ним на великому принятті, яке йому зробили старі Українці в помешканні д-ра Олександрова.

(Дальше буде).

КУРСИ ЗАОЧНОЇ ОСВІТИ

В Берліні при „Українському Слові" відкрились курси заочної освіти під керовництвом проф. В. Коваля, проф. Б. Лепкого та д-ра З. Кузелі. Курси виникли не як канцелярійне підприемство, а як гуманітарна установа, — щоб допомогти позбавленим рідної школи Українцям здобути освіту на рідній мові.

Для теперішнього моменту шлях заочної освіти є, безумовно, одним з самих важних національних завдань. Скрізь, на всіх просторах рідних земель ми позбавлені рідної школи. Ми переживаємо в нашій історії момент, коли рішаються питання, чи бути нашому народові й надалі многоміліоновою етнографічною масою, угноєнням для других народів, чи ми живемо таки для національного життя. Боротьба за освіту на рідній мові, — за рідну школу, — ще ніколи не набірала такої гостроти, як тепер. І ця боротьба ведеться по всіх просторах наших земель. Відкриття курсів заочної освіти в Берліні, на чужій землі, — в історії нашої національної роботи повинно стати безумовно одним із найважніщих зявищ. Я приказка — „гони природу в двері — вона влетить у вікно". Так і у нас, — коли нам не дають можливости учитись в школі, ми мусимо винайти инші способи — і одним із таких способів є заочна освіта.

Курси в Берліні, коло яких зібрані найповажніщі наукові сили, будуть посилати свої лекції своїм учням почтою зі спеціяльними інструкціями, як учити лекції, і з задачами та запитаннями, на які учень мусить написати рішення та відповіді і одіслати професорові для перевірки та поправок. Перевірені роботи професор буде повертати своїм учням з поправками, порадами та замітками. Закінчивши науку на курсах, курси будуть видавати відповідне свідоцтво, а тим, хто хотів би мати певні права після закінчення науки, курси допомогатимуть здати іспит при комісіях, які затверджені відповідними владами й істнують закордоном, як наприклад у Німеччині, Чехії, Австрії і т. и. Свідоцтва цих комісій дають право вступу до високих шкіл без екзаменів. Окрім того, курси по можливости ввійдуть у згоду з ріжними установами й підприемствами що до прийняття учнів курсів після закінчення навчання на практичні роботи.

Покіль-що курси відкривають навчання, з одного боку,— з обсягу предметів ґімназіяльних, щоб допомогти всім, хто хоче мати середню освіту, і, з другого боку, — по цілому рядові предметів чисто практичного змісту, як кооперація, сільсько-господарські машини, бухгальтерія і т. и. В недалекому часі курсами буде відкрито навчання електротехніки, механіки, ріжних реместв і т. и. Навчання з цих практичних предметів курси заводять з тою метою, щоб дати в руки людям ремесло, якеб могло поліпшити їм заробіток.

Для американських Українців такого роду курси не новина. В Америці істнують курси мовою анґлійською, які мають по декілька сот тисяч учнів, — а деякі з них дали освіту десяткам міліонів людей. Отже тим більший інтерес мусить зародитись серед Українців в Америці до курсів на рідній мові. Це тим більше, що в той час, як в Америці до курсів на рідній мові. Це тим більше, що в той час, як в Америці такі курси істнують майже виключно яко комерційні підприемства, українські курси ставлять головним завданням допомогти розкиданим по цілому світу Українцям здобувати освіту на рідній мові. Курси зібрали коло себе найкращі фахові сили і будуть поставлені не тільки не гірше, але в багато разів краще ніж анґлійські курси, бо вони натхнені ідейністю своєї роботи.

Безумовно, кожен, хто вдумається в сучасне становище нашого народу, ясно зрозуміє все величезне значіння нового огнища розповсюдження освіти заочним методом. Але ми не маємо меценатів чи великих капіталістів, яких має Америка, і які-б допомогли поставити наші заочні курси на твердий фінансовий ґрунт. Українські курси мусять самі собі й ґрунт скласти. Для того не треба збірки пожертв чи субсидій. Курси стануть самі на твердий ґрунт, коли кожен, кому дорога національна справа, постарається розповсюдити відомости про українські курси широко між Українцями і, коли заохотить всіх, хто може вчитись, до науки на рідній мові. На заочних курсах може вчитись усякий, якогоб віку він не був, деб він не проживав і який би його матеріяльний стан не був. Одну, дві години віддати денно для того, щоб учитися,—це не тяжка жертва, але зате через короткий час ми можемо піднести освітний рівень самих широких мас нашого народу. А коли прийняти на увагу, що українські курси мають на меті давати не тільки науку для самої науки, — але головним чином ті практичні знання, які можуть поліпшити матеріяльний стан учнів, то з цього стане ясно велике значіння нового огнища розповсюдження освіти.

Віддаленість Америки від Берліну не може бути перепоною для навчання, бо, поки буде провадитись пересилка лекцій почтою, учень може вчити дальші лекції.

Важно й те, що українські курси зможуть дати навчання тих же предметів, які на американських курсах коштують 40-50 долярів, за далеко меншу ціну, яка не перевисшує 10-12 долярів.

Отже для життя курсів, для того, щоб вони могли розвиватись і приносити найбільшу степень користи, треба, щоб відомости про курси розповсюджувалися серед Українців як найширше та щоб кожен Українець заохочував другого вчитися в рідній школі на рідній мові. Не маємо иншого способу — вчімося заочно! Всім, хто цікавиться справою навчання на українських курсах заочної освіти, просимо звертатись за подробними проспектами і програмами по адресі: **Berlin-Schoeneberg, Hauptstrasse 11, „Ukrainske Slowo". Курси заочкої освіти.**

б. Професор Київського Політехнічного Інституту,

В. Коваль.

Богдан Лепкий.

Др. Зенон Кузеля.

ДОПИСИ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Січове віче.

В неділю, 17. лютого відбулось в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку „Січове Орґанізаційне Віче", скликане нюйорською Січию ім. Б. Хмельницького, щоби познакомити українські ширші маси зі значінням і завданням січового руху.

Учасників було около 300 людий, обох полів.

Точно о третій годині пополудни отворив віче кошовий січи тов. Задорецький Петро. Проводив вічем сотенний „Січи" тов. Воробець Микола, заступник предсідателя четар Січи тов. Гриник Іван, секретарювали тов. Шутаківна Катерина і Фенчинський Микола.

Перший бесідник, бувший пор. У. Г. А. др. В. Галан в своїй живій і переконуючій промові, представив вічевикам, що доказом свідомости і зрілости даної нації є його власна самостійна держава. І ми Українці збудували свою державу, говорить бесідник, та задля богатьох причин не потрафили ми її вдержати. Між иншими причинами в великій скількости причинився до цего брак свідомости нашого народу. І коли ми стремимо дальше, помимо наших попередних невдач, до своєї власної держави, мусимо звернути пильну увагу на виховання нашої молоді.

Приміри маємо ще свіжі. З чогож повстали Українські Січові Стрільці, котрі тільки причинились до цього так святого діла, як не з тих молодих хлопців, згуртованих в Січах, де їх виховувано в карности, де плекано в них любов до вітчини і самопосвяту за неї! Тепер коли орґанізуванне Січий в старім краю майже не дозволене, цілий тягар виховування щирих та правдивих горожан України і відважних борців за її незалежність, спав на еміґрацію.

Тому обовязком цілого українського загалу є допомогти поставити сильну Січову Орґанізацію, котраб розуміючи свої завдання (не мішаючись в жадні політичні спори та комбінації) взялась до цеї так великої і поважної праці, а провідним світилом і дороговказом в її праці повинні бути слова уміщені на боевім прапорі Українських Січових Стрільців „Україна, Воля і Честь".

Бесідника нагороджено грімкими оплесками.

Другим з ряду забрав слово суддя В. Целевич. Говорить обширнійше і звертає публиці увагу на причини упадку нашої держави.

Головний натиск кладе на несолідарність і некарність нашого загалу. Бо завданнєм ворогів є нищити все, що лише стоїть на перешкоді його власному розвоєви і то завданнєм навіть в богатьох випадках оправданим. Але знаючи і розуміючи це, нам треба протиставити відповідну протиакцію, чого на жаль у нас не було і до тепер нема. Замість того, щоб зібравши всі сили відповідно відбити ворожий удар, ми роздроблюємо свої сили на ріжні ґрупи і ґрупки, кожда з власними кличами і плянами, кожда з певностию в себе, що лише вона сама є всилі і здібна до будови (зглядно проводу) держави. Сама маса народу разом зі своїми богацтвами, в сьогоднішнім часі не становлять ще нічо. Бо не скількість, але якість, віддіграє найбільшу ролю в визвольній боротьбі і про це ми мали нагоду переконатись на нас самих.

Тому, беручи собі за примір ту горстку людий, то є У. Г. А. котра хоть маленька в порівнанню з цілим тільки міліоновим народом, перебрала на себе більшу частину будови нашої власної держави і в подивогідний спосіб сповняла свої завдання аж до самого кінця свойого істнування, треба стреміти до поширення в як найширші круги нашого народу, свідомости своїх завдань і карности правдивого горожанина зглядом своєї власної держави.

І з певностию коли це переведеться, то при слідуючій боротьбі за нашу незалежність возьметься за діло не лише горстка, але ціла маса українського народу, а тоді можемо бути певні, що не лише здобудемо але і потрафимо оборонити від всіх ворогів якіб і кількоб їх не було, свою сотворену нами самими Самостійну Українську Державу. Тому кінець своєї промови закінчує бесідник зазивом до солідарности, карности під кождим зглядом, на кождій ділянці народнього життя.

І тому що Січи як такі, вже доказали свою здібність не лише в виховуванню своїх членів у вказанім напрямку але і в творенню запоруки істнування власної держави (це є армію) треба не лише звернути пильну увагу на їх працю але і піддержати їх істнуванне, цілому українському народови.

Промову судді Целевича публика приняла щиро як вкавівку в праці над нашим визволенням, чого доказом була буря оплесків.

По короткій дискусії віче закінчено піснею „Не Пора".

Катерина Шутаківна,
Микола Фенчиський,
секретарі віча.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС, КАЛ.

Поклик до всіх Українців і Славян в Каліфорнії.

В одній з найкращих околиць землі, яку називають „раєм Спокійного Океану", у стороні вічної весни, широко розложилося прегарне, велике місто Лос Анджелес. Зі всіх сторін Америки приїжджають тут туристи, щоби налюбуватися чудним кліматом; приїжджають хорі, щоб поратувати своє здоровлє. У тім-то „земнім раю" прийшлося жити і декому з Українців, яких доля загнала у цей далекий світ. Досі ми жили незорганізовані — кождий сам про себе. Десьхтось передплачував „Свободу", але не було ніякого осередка, деби разом зійтися і поговорити про ті справи народні, які у кождого на серци. Але наконець вдалося нам заспокоїти це спільне усім бажаннє. Нині маємо вже своє, українське товариство в Лос Анджелес, до котрого запрошуємо усіх Українців, що живуть в Каліфорнії. Також запрошуємо тих Славян, які хотять до нас пристати, бо сподіємося, що вони будуть жичливі для наших справедливих народних домагань.

Одного дня зійшлися ми на приятельську пораду. На ній ми вирішили, що нам конечне треба мати якийсь центр, деби нам зійтися, щоби не чутися самітними і відірваними від свого народу. На внесенне одного члена ми постановили назвати наше товариство „Любов", щоби цею назвою зазначити, що хочемо жити з собою як друзі та що до заснування товариства спонукала нас любов до свого українського народа.

Та ще й порішили ми, що наше товариство вступить до У. Н. Союза, а це тому, бо У. Н. С. є найсильніщою орґанізацією, яка має вище міліон маєтку, а притім стоїть незрушено на всеукраїнській національній основі.

Ми пересвідчилися, що ніяка друга орґанізація, ані українська, ані чужа, не стоїть на таких сильних фінансових підвалинах, значить, що нігде наші родини не будуть мати такого певного обеспечення, як в У. Н. Союзі.

А тепер, коли вже наше товариство „Любов" є приняте до У. Н. С., ми кличемо до всіх Українців в Каліфорнії: Приставайте до нас! Обеспечуйте себе і свої родини у своїй власній орґанізації. Не відкладайте, а вписуйтеся в члени сейчас!

Притім подаємо до відома усім Українцям, які раді дізнатися про наше товариство, або котрі мають думку приїхати до Лос Енджелес, що дуже радо дамо їм всякі інформації, як тільки до нас напишуть і долучуть двоцентовий стемп на відповідь. Заразом повідомляємо, що внедовзі уладимо спільну вечеру і забаву, щоби дати нагоду усім Українцям з собою познакомитися. Не будемо тут нікого хвалити, бо як кажеться, хвальба сорочки не дасть, а впрочім не розходиться о хвальбу, а о добру роботу, якої конче потрібно між нами.

Єще раз запрошуємо сердечне Українців і прихильних нам Славян, які живуть в Каліфорнії, щоб негайно вписалися в члени нашого товариства і розуміється У. Н. Союза.

Пишіть на адресу:

Ukrainian National Association,
Lodge „Love",
1848 E. 1st St., Los Angeles, Cal.

VERSAILLES, CONN.

Браття Українці! Відзиваюся до Вас не як аґент, але фармер в сій околици, Норвіч, Конн. знаю кілька фарм до продаия, а сі фарми купите просто від властителя без жадних аґентів о много танше як від аґентів. 1) Фарма 50 акрів, на стейтовій дорозі, новий дім з 11 кімнат, нова стодола і стайня, 4 великі курники і другі забудовання, великий сад, ріка, 3 добрі корови, кінь, 40 курий, 2 машини до множення курий, газоліновий інджайн добрий, новий автомобіль Форд і всякі машини і приряди, пів милі від місточка і стації. Ціна $3700, готівки $1500. 2) Фарма 200 акрів, 12 кімнат дім, барні і 5 других забудовань, 3 корови, 2 коні і ріжні машини. Ціна $4500, готівки $1500. 3) Фарма 118 акрів, 70 рівної орної землі, решта ліс і пасовиско, дім на 10 кімнат, добрі великі другі будинки, 8 дійних коров, 2 ялівки, 2 добрі коні, 1923 Форд автомобіль і розмаїті машини і тульца, коло школи, стації і місточка, за молоко місячно $180. Ціна $5000, готівки $2000. 4) Фарма 120 акрів, коло міста, мурований дім з 12 кімнат, 13 коров, 2 добрі коні, кури, гуси, индики, качки, ріжні машини. Ціна $7500, готівки $2000. 5) Фарма 80 акрів, 50 орної землі а решта пасовиско і добрий ліс, дім з 12 кімнат, дві великі барні, 3 курники і другі забудовання, 6 добрих коров, 2 коні, 100 курий і всі розмаїті машини, пів милі від стації, школи і церкви. Ціна $3900, готівки $1500. Приходить весна, пора до роботи, і хто тільки задумує купити собі в свобідній стороні свій кавалок землі і помешканне і бути своїм паном, то прошу приїхати або написати до мене. Я про своїх людий радо даром покажу сі фарми і прошу спішитись, щоби не було запізно. Голоситись до: **NUKOLAJ LAGODA, Box 211, Versailles, Conn.**